

Crna Gora
VLADA CRNE GORE
**Ministarstvo za ljudska
i manjinska prava**

IZVJEŠTAJ

MINISTARSTVA ZA LJUDSKA I MANJINSKA PRAVA O RADU I STANJU U UPRAVNIM OBLASTIMA ZA 2012. GODINU

Podgorica, mart 2013.god.

1. UVOD

1.1. Osnov za podnošenje Izvještaja

Izvještaj Ministarstva za ljudska i manjinska prava o radu i stanju u upravnim oblastima za 2012. godinu pripremljen je u skladu sa članom 62 stav Zakona o državnoj upravi („Sl.list RCG“, broj 38/03 i „Sl.list CG“, br. 22/08 i 42/11), Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list CG“, br. 5/12, 25/12 i 61/12) kao i Programom rada Vlade Crne Gore za 2012. godinu.

Izvještaj sadrži prikaz realizacije Programa i zaključaka Vlade Crne Gore iz 2012. godine, izvršavanja zakona i drugih propisa, preduzetih mjera i njihovih rezultata u oblastima za koje je osnovano Ministarstvo.

1.2. Djelokrug rada

Shodno članu 24 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave (»Službeni list Crne Gore«, br. 5/12, 25/12 i 61/12) Ministarstvo za ljudska i manjinska prava vrši poslove uprave koji se odnose na: zaštitu ljudskih prava i sloboda, ako ta zaštita nije u nadležnosti drugih ministarstava; zaštitu od diskriminacije; praćenje ostvarivanja i zaštitu prava pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u dijelu nacionalnog, etničkog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta; unapređivanje međusobnih odnosa pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica; unapređenje međuetničke tolerancije u Crnoj Gori, kao i uspostavljanje i održavanje nesmetanih kontakata pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica sa građanima i udruženjima van Crne Gore sa kojima imaju zajedničko nacionalno i etničko porijeklo, kulturno - istorijsko nasljeđe kao i vjerska ubjeđenja; odnose države sa vjerskim zajednicama u Crnoj Gori; rodnu ravnopravnost; unapređenje položaja Roma, Aškalija i Egipćana i njihovu integraciju u sve tokove društvenog života; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

U toku 2012. godine tri puta je Vlada Crne Gore mijenjala Uredbu o organizaciji i načinu rada državne uprave, čijim odredbama su mijenjane nadležnosti, poslovi i naziv Ministarstva za ljudska i manjinska prava. Odredbama Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave od 23. januara 2012. godine, Ministarstvo je vršilo određene poslove pod nazivom Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, odredbama Uredbe od 11. maja 2012. godine Ministarstvo je promijenilo naziv u Ministarstvo za manjinska prava, a samim tim i nadležnosti. Shodno odredbama datim ovim izmjenama Uredbe, poslovi unapređenja i zaštite ljudskih prava i sloboda, rodne ravnopravnosti i odnosa sa vjerskim zajednicama preneseni su u nadležnost Ministarstva pravde i ljudskih prava. Izmjenama i dopunama ove Uredbe od 07. decembra 2012. godine, Ministarstvu se vraćaju prethodni poslovi, a samim tim se mijenja i naziv Ministarstva.

1.3. Unutrašnja organizacija

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 08.12.2011. godine, utvrdila Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva za ljudska i manjinska prava, a na sjednici od 13.09.2012. godine utvrđen je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva za manjinska prava.

S obzirom da ovaj Izvještaj obuhvata realizaciju poslova iz člana 24 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave koja je u primjeni, organizacione jedinice Ministarstva koje su realizovale programske aktivnosti su:

1. Sektor za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda
2. Sektor za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica
3. Sektor za odnose sa vjerskim zajednicama
4. Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti
5. Odjeljenje za unapređenje i zaštitu prava RAE populacije
6. Kabinet ministra
7. Služba za opšte poslove i finansije

Van organizacionih jedinica obavljaju se poslovi sekretara ministarstva i savjetnika ministra.

Iako je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji definisano da poslove u Ministarstvu obavlja 27 službenika i namještenika, u toku 2012.godine radne poslove i zadatke je obavljao ministar i 13 službenika i namještenika. Broj izvršilaca, s obzirom na obim poslova, je veoma mali, te predstavlja stalni problem u funkcionisanju Ministarstva i odražava se na blagovremenost i kvalitet rada.

2. OBAVEZE IZ PROGRAMA RADA VLADE CRNE GORE ZA 2012. GODINU

2.1. Tematski dio

Programom rada Vlade Crne Gore za 2012. godinu Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je bilo zaduženo da pripremi tri tematska materijala, i to;

1. Predlog strategije za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2012-2016;
2. Izvještaj Ministarstva o radu i stanju u upravnim oblastima za 2011. godinu;
3. Predlog plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti za period 2013-2017. godina;

1. Vlada Crne Gore, na sjednici od 05. aprila 2012. godine, usvojila je Strategiju za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2012-2016 i Akcioni plan za sprovođenje Strategije za 2012. godinu. Strateški cilj koji se postavlja ovim dokumentom definisan je kao poboljšanje i unaprijeđenje položaja Roma i Egipćana u crnogorskom društvu, što treba da dovede do smanjenja razlika koje sada postoje između njihovog položaja i položaja ostalog stanovništva. Strategija se oslanja na međunarodno i domaće zakonodavstvo, kao i na Evropski okvir za nacionalne strategije integracije Roma do 2020, pogotovu u oblastima pristupa obrazovanju, zapošljavanju, zdravstvenim uslugama i pravu na stanovanje i osnovnim uslovima života. Strategijom su definisane najznačajnije oblasti njene primjene, a to su: rješavanje pravnog statusa, obrazovanje, zapošljavanje i prava iz radnog odnosa, zdravlje i zdravstvena zaštita, socijalna i dječija zaštita, nasilje nad ženama i nasilje u porodici, kulturni i jezički identitet, informisanje, stanovanje i učešće u javnom i političkom životu. U cilju praćenja realizovanih

aktivnosti formirana je Komisija za praćenje sprovođenja Strategije. Komisiju sačinjavaju predstavnici institucija koje su prepoznate Strategijom i Akcionim planom kao nosioci pojedinih aktivnosti, kao i predstavnici Romskog savjeta u Crnoj Gori i romskih i egipćanskih nevladinih organizacija, koji je biran putem javnog poziva.

2. Izvještaj Ministarstva za ljudska i manjinska prava o radu i stanju u upravnim oblastima za 2011. godinu sadržio je prikaz realizacije Programa rada i zaključaka Vlade iz 2011. godine, izvršavanja zakona i drugih propisa, preduzetih mjera i njihovih rezultata u oblastima za koje je osnovano Ministarstvo. Izvještaj je usvojen na sjednici Vlade Crne Gore od 17. maja 2012. godine.

3. Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti predstavlja razvojni dokument za implementaciju politike rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori. Aktivnosti se odnose na devet prioriternih oblasti: unaprjeđenje ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti; rodno osjetljivo vaspitanje i obrazovanje; rodna ravnopravnost u ekonomiji; rodno osjetljiva zdravstvena zaštita; rodno zasnovano nasilje; mediji i kultura; ravnopravnost u procesu odlučivanja u političkom i javnom životu; međunarodna politika i saradnja; i institucionalni mehanizmi za primjenu rodne ravnopravnosti. Ovaj dokument je usvojen na sjednici Vlade Crne Gore od 24. januara 2013. godine.

2.2. Normativni dio

U normativnom dijelu, za 2012. godinu je Programom rada bila planirana izrada i predlaganje Vladi Crne Gore dva zakonska teksta, i to :

1. Predlog zakona o izmjeni Zakona o manjinskim pravima i slobodama;
2. Predlog zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica.

1. Ovom izmjenom izvršeno je usaglašavanje Zakona o manjinskim pravima i slobodama sa novim Zakonom o nevladinim organizacijama u pogledu odredaba koje se odnose na finansiranje nevladinih organizacija. Predlog zakona je utvrđen na sjednici Vlade Crne Gore od 29. marta 2012. godine.

2. Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica je zakon koji je donijet još 1977. godine, sa izmjenama iz 1989., 1994. i 2003. godine. S obzirom na vremensku i suštinsku prevaziđenost ovog zakonskog teksta, te obrazovanjem novog sektora u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, bili su stvoreni uslovi za izradu novog zakona kojim bi se regulisala pitanja odnosa države i vjerskih zajednica. Poslovi odnosa sa vjerskim zajednicama su, izmjenama Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave iz maja 2012. godine, bili u nadležnosti Ministarstva pravde i ljudskih prava, tako da **ova obaveza nije realizovana**. Programom rada Vlade Crne Gore za 2013. godinu izrada Predloga zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica je planirana za III kvartal.

3. AKTIVNOSTI IZ PROGRAMA RADA MINISTARSTVA ZA LJUDSKA I MANJINSKA PRAVA ZA 2012. GODINU

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u izvještajnom periodu realizovalo i mnoge aktivnosti koje nijesu bile planirane Predlogom rada Vlade za 2012. godinu, a koje su planirane Programom rada Ministarstva za ljudska i manjinska prava za 2012. godinu, od kojih izdvajamo:

3.1. Sprovođenje Zakona o zabrani diskriminacije

Pored ustavnih i zakonskih proklamovanja jednakosti i zabrane nedozvoljenog razlikovanja, na predlog Vlade Crne Gore Skupština je 27. jula 2010. godine usvojila opšti Zakon o zabrani diskriminacije. Zakon o zabrani diskriminacije je sistemski zakon koji pruža osnovu i mehanizme za borbu protiv diskriminacije po bilo kom ličnom svojstvu. Ministarstvo je donijelo Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o slučajevima prijavljene diskriminacije, po kojem su državni organi i institucije koje dolaze u kontakt sa slučajevima diskriminacije (sudovi, inspeksijske službe, organi za prekršaje), dužni da vode preciznu evidenciju o ovim slučajevima i dostavljaju je Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda, koja tako postaje sastavni dio njegovog Posebnog izvještaja iz oblasti diskriminacije, koji Zaštitnik/ca podnosi Skupštini Crne Gore.

U cilju sprovođenja Zakona, Ministarstvo je izradilo Plan implementacije ovog Zakona, odnosno, Plan edukacije i Plan medijske promocije antidiskriminatornog zakonodavstva. Edukacija državnih službenika, nosilaca pravosudnih funkcija i zaposlenih u drugim nezavisnim organima i organizacijama iz oblasti pružanja zaštite od diskriminacije, se odvijala kroz cikluse radionica, koje su kao teme obrađivale: opšti pravni režim zaštite od diskriminacije, te pojavne oblike koji predstavljaju ključne diskriminacije u društvu. Edukacija i promocija antidiskriminatornog ponašanja označene su kao kontinuirane aktivnosti Ministarstva, od vremena usvajanja Zakona o zabrani diskriminacije, sa ciljem osposobljavanja što većeg broja onih koji su posredno i/ili neposredno uključeni u sprovođenje antidiskriminatornog zakonodavstva.

Protekle godinu obilježile su aktivnosti na sprovođenju edukacije i promocije antidiskriminacije sa ciljem jačanja svijesti, senzibiliteta i, prije svega, osposobljenosti u pružanju zaštite od diskriminacije, ovoga puta, na lokalnom nivou. (Prethodni ciklus ove kompleksne obuke obuhvatio je predstavnike državne administracije, policije, pravosuđa, nevladine i druge organizacije i institucije). U 2012. godini polaznici su bili predstavnici svih Područnih jedinica i Ispostava policije, kao i predstavnici lokalne samouprave.

Medijska kampanja o anti-diskriminatorskom ponašanju osmišljena je sa ciljem stvaranja humanijeg i tolerantnijeg okruženja, kao i upoznavanje najšire javnosti sa pravima koja su im garantovana Zakonom.

Vlada Crne Gore je donijela Odluku o obrazovanju Savjeta za zaštitu od diskriminacije ("Službeni list Crne Gore" br. 50/11 i 53/11), kojeg čine Predsjednik Vlade, ministri za ljudska i manjinska prava, pravde, rada i socijalnog staranja, zdravlja, prosvjete i sporta, savjetnik predsjednika Vlade za ljudska prava i zaštitu od diskriminacije i četiri predstavnika nevladinih organizacija čija je osnovna djelatnost zaštita ljudskih prava i zaštita od diskriminacije. Savjet je u toku 2012.g., održao održao dvije sjednice na kojima je, pore ostalog, razmatrao i preporuke Evropske komisije za izmjene i dopune Zakona o zabrani diskriminacije i zakona o Zaštitniku ljudskih prava i

sloboda, a takođe je donio odluku o formiranju radne grupe Savjeta koja će uraditi finalni Nacrt Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBT osoba 2013-2018.

3.2. Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica za 2011. godinu

U skladu sa članom 38 Zakona o manjinskim pravima i slobodama, Vlada Crne Gore najmanje jednom godišnje podnosi Skupštini izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Osnovni cilj Izvještaja je bio da pruži prikaz politike zaštite manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, kako u normativnom dijelu, tako i po pojedinim oblastima društvenog života značajnim za zaštitu manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Izvještaj za 2011. godinu je, pored pregleda domaćeg zakonodavstva i prakse i institucionalne zaštite prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, sadržavao i prikaz aktivnosti u toku 2011. godine na planu unapređenja položaja manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Izvještaj je usvojen na sjednici Vlade Crne Gore od 25. aprila 2012. godine, a Skupština je usvojila pomenuti izvještaj na svom zasijedanju od 27. juna 2012. godine.

3.3. Izvještaj o ostvarivanju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Savjeta Evrope

Crna Gora je, nakon obnove nezavisnosti, pismom ministra inostranih poslova od 06. juna 2006. godine, izjavila da prihvata sve obaveze koje proizilaze iz konvencija i sporazuma Savjeta Evrope koje je potpisala ili ratifikovala bivša državna zajednica Srbija i Crna Gora. Dodjeljujući status posmatrača Crnoj Gori, Komitet ministara SE je još u pretprijemnom periodu priznao Crnoj Gori članstvo u konvencijama i protokolima otvorenim za pristup država nečlanica, kao i sukcesorski status u određenom broju tzv. zatvorenih konvencija. Između ostalih i Okvirnoj konvenciji za zaštitu nacionalnih manjina. Crna Gora je 11. maja 2007. godine postala punopravna članica Savjeta Evrope, a članstvo u Okvirnoj konvenciji joj je priznato od 06. juna 2006. (datum izjave o sukcesorskom statusu u konvencijama i protokolima SE, kojih je strana ili potpisnica bila bivša državna zajednica Srbija i Crna Gora). Na osnovu odredbe iz člana 25. stav 1. Okvirne konvencije, Crna Gora je dostavila svoj Inicijalni izvještaj u junu 2007. godine, a na sjednici Vlade Crne Gore od 06.09.2012. godine usvojen je Drugi izvještaj. Ovaj izvještaj je imao za cilj da ukaže na zakonodavne, institucionalne i druge mjere koje je Crna Gora preduzela i preduzima da bi realizovala obaveze utvrđene Okvirnom konvencijom.

3.4. Savjeti manjina

Poslije donošenja *Pravila za prve izbore savjeta i Uputstva o jedinstvenim obrascima za sprovođenje izbora za članove savjeta* (ovi akti su objavljeni u »Sl. istu RCG«, br. 46/07) pokrenute su inicijative i održane elektorske skupštine za izbore savjeta, i to: Hrvatskog savjeta (21.12.2007.god.), Bošnjačkog savjeta (15.03.2008.god.), Romskog savjeta (22.03.2008.god.), Muslimanskog savjeta (29.03.2008.god.), Albanskog savjeta (19.04.2008.god.) i Srpskog savjeta (27.09.2008.god.). Ministarstvo je pratilo cjelokupan tok formiranja savjeta do konstitutivnih sjednica. Takođe, svim

konstituisanim savjetima data je saglasnost na statute i upisani su u Registar savjeta, koji se vodi kod ovog Ministarstva.

Od avgusta 2008.godine savjeti se redovno finansiraju iz budžetskih sredstava Ministarstva. U 2012. godini nastavljena je saradnja sa manjinskim savjetima, kao i finansijska podrška, koja je iznosila ukupno 300.000,00 eura, odnosno svaki savjet je dobio po 50.000,00 eura.

Nastavljajući saradnju sa savjetima, u decembru 2012. godine ministar Numanović se susreo sa predsjednicima svih šest konstituisanih savjeta.

3.5. Fond za ostvarivanje i zaštitu manjinskih prava

Zakonom o manjinskim pravima i slobodama („Službeni list RCG“, br. 31/06, 51/06 i 38/07), članom 36 je bilo definisano da „Skupština Republike, radi podrške aktivnostima značajnim za očuvanje i razvoj nacionalnih, odnosno etničkih posebnosti manjina i njihovih pripadnika u oblasti nacionalnog, etničkog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta, osniva Fond za manjine“. Na predlog Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Vlada Crne Gore je predložila, a Skupština Crne Gore, na sjednici drugog vanrednog zasijedanja u 2008.godini, 12. februara 2008.godine je donijela Odluku o osnivanju Fonda za manjine („Službeni list Crne Gore“, broj 13/08).

S obzirom da je Skupština Crne Gore osnivač ove institucije, članom 12 Odluke o osnivanju definisana je obaveza Fonda za manjine da Skupštini Crne Gore podnosi godišnji izvještaj o radu i načinu raspodjele sredstava. Za 2012.god. budžetom opredjeljena sredstva Fonda za ostvarivanje i zaštitu manjinskih prava su iznosila 895.330,00 eura.

3.6. Saradnja sa vjerskim zajednicama

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, potom i Ministarstvo pravde i ljudskih prava, ostvarilo je saradnju i komunikaciju sa vjerskim zajednicama. U toku 2012. godine, preko budžeta Ministarstva za ljudska i manjinska prava i budžeta Ministarstva pravde i ljudskih prava, vjerskim zajednicama u Crnoj Gori je ukupno uplaćeno 182.629,08 eura. Uplaćena sredstva po vjerskim zajednicama su sljedeća:

- Islamska vjerska zajednica u Crnoj Gori, ukupno 25.100,00 eura;
- Crnogorska pravoslavna crkva, ukupno 68.750,00 eura;
- Pravoslavna Mitropolija crnogorsko-primorska, ukupno 28.779,08 eura, od čega Eparhiji budimljansko-nikšičkoj 5.000,00 eura;
- Katolička crkva, ukupno 47.000,00 eura;
- Jevrejska zajednica u Crnoj Gori, ukupno 13.000,00 eura.

Premijer Igor Lukšić je, sa vjerskim poglavarima, potpisao Ugovor o uređenju odnosa od zajedničkog interesa između Vlade Crne Gore i Islamske zajednice u Crnoj Gori (30. januara 2012. godine) i Ugovor o uređenju odnosa od zajedničkog interesa između Vlade Crne Gore i Jevrejske zajednice u Crnoj Gori (31. januara 2012. godine).

3.7. Međunarodna saradnja

U Ministarstvu se obavlja i veoma živa diplomatska aktivnost. Veoma česti su susreti sa stranim diplomatama, pogotovu sa predstavnicima Evropske komisije, Savjeta Evrope, Ujedinjenih nacija i OEBS-a. Od kontakata ostvarenih u 2012.godini izdvajamo:

susret sa g-dinom Mitjom Drobničem, šefom delegacije Evropske komisije u Crnoj Gori; susret sa g-dinom Rastislavom Vrbenskim, stalnim koordinatorom Sistema UN u Crnoj Gori; susret sa šeficom kancelarije UNHCR-a Britom Helleland; susret sa šefom kancelarije UNICEF-a Benjaminom Perksom; susret sa šefom kancelarije OEBS-a Ljubomirom Kopajem, itd.

Predstavnici Ministarstva su učestvovali i na nekoliko veoma značajnih samita i konferencija posvećinih ljudskim i manjinskim pravima. U 2012. godini veoma značajni nastupi delegacije ministarstva, kao i susreti, ostvareni su i prilikom regionalne konferencije o položaju manjina u Prištini, u organizaciji crnogorske zajednice Kosova.

3.8. Okrugli stolovi i konferencije

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u 2012. godini organizovalo više okruglih stolova koji su kao teme imali pitanja zaštite ljudskih i manjinskih prava iz različitih oblasti. Pogotovu treba istaći serijal okruglih stolova – Foruma za dijalog sa organizacijama civilnog društva u oblasti rodne ravnopravnosti, kao i okrugle stolove na temu »Položaj pripadnika LGBT populacije« (01. februar 2012. godine), »Borba protiv diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta« (27. mart 2012. godine), »Višestruka diskriminacija« (04. april 2012. godine) i »Sprovođenje dokumenata Savjeta Evrope u oblasti manjinskih prava« (18. jun 2012. godine). Povodom 10. decembra, Dana ljudskih prava, u Rektoratu Univerziteta je održana konferencija, koju je otvorio ministar Dr Suad Numanović. U decembru je takođe organizovana Konferencija na temu »Žene u politici-Politika ženama« na kojoj je učestvovao ministar Numanović.

27. decembra 2012. godine je organizovana konferencija za medije, na kojoj je prezentovan rad Ministarstva u 2012. godini, kao i osnovne planirane aktivnosti za naredni period.

3.9. Upis studenata na univerzitete u Republici Albaniji

Ministarstvo je, u saradnji sa Ministarstvom prosvjete i nauke Republike Albanije, uspjelo da prethodnih školskih godina obezbjedi određeni broj mjesta na fakultetima univerziteta u Skadru i Tirani, radi upisa studenata albanske nacionalnosti iz Crne Gore. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava raspisuje javni poziv, prikuplja dokumentaciju i, u saradnji sa Ministarstvom obrazovanja Republike Albanije, vrši izbor kandidata. U školskoj 2012/2013. godini upisano je 108 studenata, 89 studenata koji ne plaćaju školovanje i 19 studenata koji snose troškove svog školovanja.

Takođe, tokom susreta sa ministrom za obrazovanje, nauku i tehnologiju u Vladi Republike Kosovo g-dinom Ram Bujom (09. oktobar 2012. godine) dogovorena je saradnja i sa Univerzitetom u Prištini.

3.10. Učešće predstavnika Ministarstva u važnijim projektima Vlade Crne Gore

Predstavnici Ministarstva za ljudska i manjinska prava su dali svoj doprinos u izradi važnih dokumenta Vlade Crne Gore, interresorskih timova za pojedina pitanja, kao i drugih projekata. Napominjemo najvažnije:

- Radna grupa za praćenje realizacije donatorskih projekata;
- Radna grupa za saradnju sa UNICEF-om;

- Integrisani program saradnje Crne Gore i UN za period 2010-2015;
- Tim za Nacionalnu strategiju održivog razvoja Crne Gore;
- Radna grupa za praćenje implementacije Nacionalne strategije za borbu protiv trgovine ljudima;
- Radna grupa za pripremu Opšteg periodičnog izvještaja o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori (UPR);
- Komisija za mentalno zdravlje;
- Komisija za evropske integracije;
- Savjet za zaštitu od diskriminacije;
- Savjet za saradnju Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija;
- Tim za realizaciju komunikacionih aktivnosti Vlade;
- Međuresorska radna grupa za izradu srednjeročnog izvještaja o napretku u implementaciji Milenijumskih razvojnih ciljeva (MDGs);
- Međuresorska radna grupa za praćenje implementacije Akcionog plana za mlade;
- Pilot projekat „Skadarsko jezero“, itd.

3.11. Aktivnosti u okviru radnih grupa za pregovaračka poglavlja 23 i 24

Poslije dobijanja Mišljenja EK za članstvo Crne Gore u Evropskoj uniji, otvaranja pregovora, obrazovanja radnih grupa za pregovaračka poglavlja 23 i 24, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je uzelo učešće u eksplanatornom i bilateralnom skriningu za ova poglavlja. Na bilateralnom skriningu je predstavljen nacionalni zakonodavni okvir po pitanju prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, a dati su i odgovori na pitanja upućena od strane Evropske komisije. Krajem 2012. godine započete su aktivnosti na izradi Akcionog plana za potrebe pregovaračkog poglavlja 23, u oblastima rodne ravnopravnosti, antidiskriminacije i zaštite manjina.

3.12. Saradnja sa NVO

U izvještajnom periodu Ministarstvo je unaprijedilo i saradnju sa nevladinim organizacijama. Shodno odredbama Uredbe o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija („Službeni list CG”, broj 07/12), Ministarstvo je, putem javnih poziva, uključivalo predstavnike nevladinog sektora u pripremi svojih strateških dokumenata i radnih tijela za praćenje sprovođenja definisanih politika. Pored toga, prilikom održavanja okruglih stolova, konferencija, seminara, treninga idr. u organizaciji Ministarstva, pozivani su i predstavnici nevladinih organizacija koje se bave pitanjima ljudskih i manjinskih prava. U decembru 2012. godine ministar Numanović je održao posebne sastanke sa predstavnicima nevladinih organizacija koje u svom fokusu interesovanja imaju zaštitu i unapređenje ljudskih prava i sloboda, prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, zaštitu lica sa invaliditetom, rodne ravnopravnosti i romskih i egipćanskih NVO.

3.13. Prevođenje značajnih propisa na albanski jezik

Ministarstvo je i u 2012. godini nastavilo sa praksom prevođenja i publikovanja pravnih propisa koji se tiču manjinskih naroda na manjinskim jezicima, posebno albanskom. U toku 2012. godine prevedeni su i publikovani Ustav Crne Gore, Zakon o manjinskim pravima i slobodama, Zakon o zabrani diskriminacije, Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda, Zakon o slobodnom pristupu informacijama, Zakon o medijima,

Deklaracija UN o pravima pripadnika nacionalnih ili etničkih, vjerskih jezičkih manjina, Okvirna konvencija SE za zaštitu nacionalnih manjina i Evropska povelja o regionalnim i manjinskim jezicima.

3.14. Projekat »SIMPLE«

Projekat obuhvata zemlje Jadranske regije (Italiju, Sloveniju, Hrvatsku, Albaniju i Crnu Goru), a njegova realizacija se finansira sredstvima donatorske podrške (IPA Program Jadranske međugranične saradnje za period 2007–2013). SIMPLE označava jačanje (S) identiteta (I) manjinskih (M) naroda (P) u postizanju jednakosti (E). Osnovni cilj je promocija socijalne kohezije među državama Jadranske regije i njene kulturne raznolikosti kao i poboljšanje kvaliteta života manjinskih naroda. Svakoj zemlji je dodijeljena posebna tema-oblast u okviru koje treba da sprovede aktivnosti i mjere za ostvarivanje ciljeva ovog projekta i to na način da budu primjenive za sve zemlje Jadranske regije. Crna Gora je dobila oblast sprovođenja aktivnosti na stvaranju tolerantnog, multikulturalnog i multetničkog okruženja u okviru obrazovnih institucija u Crnoj Gori.

4. AKTIVNOSTI „CENTRA ZA OČUVANJE I RAZVOJ KULTURE MANJINA“

Prepoznajući značaj interkulturalnosti i crnogorsku kulturnu šarolikost, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je preduzelo aktivnosti na profunkcionisanju Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina. Poslije usvajanja izmjena Odluke o osnivanju Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina, imenovan je Upravni odbor, obezbjeđen je adekvatan prostor za obavljanje djelatnosti i neophodna materijalno-tehnička sredstva za rad i izabran je direktor ove institucije. U Centru je za sada troje zaposlenih, i to: direktor, poslovni sekretar i organizator programa.

U toku 2012. godine Centar je imao sljedeće aktivnosti:

- Centar za očuvanje i razvoj Crne Gore u saradnji sa JU Muzeji i galerije Podgorice, 27. januara 2012. godine, organizovao izložbu crteža akademika Zuvdije Hodžića „Crnom Gorom“. Postavka je bila postavljena u Modernoj galeriji u Podgorici. Izložbu je otvorio gradonačelnik Podgorice dr Miomir Mugoša.
- Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina obilježio je 8. april – Svjetski dana Roma i to Promocijom knjige „Svjetlost u ponoć“ Ruždije–Rusa Sejdovića i promocijom drugog broja prvog romskog časopisa u Crnoj Gori „Alav – Riječ“ u Zelenom salonu hotela „Crna Gora“. O knjizi i drugom izdanju glasila Roma i Egipćana Crne Gore govorili su književni kritičar i novinar Vlatko Simunović i književnik Zuvdija Hodžić.
- Na Sedmom međunarodnom podgoričkom sajmu knjiga, koji se ove godine održavao pod sloganom „Knjiga 100%“, koji je trajao od 7. do 14. maja 2012. godine, Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina je imao svoj štand. Nakon poziva Nacionalnim savjetima, autorima, izdavačkim kućama iz redova manjinskih naroda Crne Gore, na ovom štandu su se našli izdanja svih pripadnika nacionalnih manjina. Izlagali su

Almanah, Matica Muslimanska, Hrvatsko građansko društvo, Art Club – Ulcinj, kao i veliki broj književnika i pjesnika. Takođe, na štandu su predstavljena i izdanja Centra. Za ovu priliku Centar je uradio i propagandni materijal u vidu postera.

- Centar je izdao knjigu Senada Karadževića „Orijent ekspres“, promocija je organizovana 26. juna u Hotelu „Podgorica“. Na promociji su govorili: Zuvdija Hodžić, Džoni Hodžić, Vanja Kovačević.

- Izložba slika Tanje Matković otvorena je u Centru za kulturu Bijelo Polje 27. juna. Izložena je njena postavka iz ciklusa Traganje u beskraj. Izložba je trajala do 06.07.2012. godine.

- U Dubrovniku je 02.07. održano „Veče Hrvata Boke“. Program je izveden na Knjaževom dvoru, a dubrovačkoj publici su se predstavili: Hor Sv. Tripuna iz Kotora uz vođstvo dirigenta, profesora Nikole Čičića, zatim, solisti: Tamara Jovičević, Paola Mitrović, Andrea Orlando, Andrea Petrović, Anita i Jelena Popović, Dora Škapul. Između numera, hrvatska glumica Glorija Šoletić recitovala je stihove Dominika Cčića, nadbiskupa Vicka Zmajevića, Andrije Balović i Viktora Vide. Programu su prisustvovali ambasador Republike Hrvatske u Crnoj Gori Petar Turčinovi, generalni konzul Republike Hrvatske u Crnoj Gori Božo Vodopija i konzulica Hrvatske u Crnoj Gori Katja Žarnić.

- U Tirani je 12.07.2012. godine održan kolažni program poetsko-muzičkog karaktera „Bogastvo različitosti“. Program je izveden u sali Ministarstva za kulturu, a u programu su učestvovali Safet Drljan-harmonika, duo Muratagić-klavir, Jelena Kenžević-klavir, Gjulie Pelingu-sopran, Andrea Petrović-fluta, Angela Mijušković-flauta, Dora Škapul-violina, Tamara Jovičević, Vjera Nikolić-klavir, Tatjana Krkeljić-flauta, Senad Karadžević i pisac Basri Čapriqi.

- 17. jula u KIC-u u Tizima izveden je program povodom 60 godina rada KUD-a Ramadan Šarkić. KUD «Ramadan Šarkić» osnovan je 1946. godine, odmah nakon oslobođenja zemlje. Ime je dobio po patizanu prvoborcu Ramadanu Šarkiću. Na sceni je prikazano nekoliko koreografija ovog društva i dokumentarni film o Društvu.

- Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore je u okviru turističke manifestacije „Dani borovnice – Plav 2012“, organizovao promociju CD-a albanske muzike i koncert albanske muzike. Učestvovali su: Štef Ujkić, grupa Etno Harmonija, Amadnda Ujkić, Enver Behlulji. CD izvorne muzike Albanaca u Crnoj Gori izdao je Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina i tom prilikom je dijeljen publici.

- U okviru tradicionalne manifestacije „Dani dijaspore“, koja se svake godine organizuje u Petnjici, 31. jula Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina je organizovao koncert grupe Alata i izložbu slika „Traganje u beskraj“ Tanje Matković.

- U okviru svojih aktivnosti Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore u saradnji sa Nacionalno zajednicom Crnogoraca Hrvatske iz Zagreba, organizovao je samostalnu izložbu Aldemara Ibrahimovića. Izložba je otvorena u galeriji "Zvonimir"

11.9.2012. godine, a postavka je bila izložena 15 dana. Nakon toga ova izložba je preseljena u Rijeku, Pulu i Split.

- Tadicionalna manifestacija „Dani kulture manjina 2012“, koja se ove godine održavala pod sloganom „Za ruke se držimo“, započeta je Etno-koncertom, koji je održan 27. septembra u Crnogorkom narodnom pozorištu. Preko 200 učesnika (pjevačke grupe, solisti, muzičari, KUD-ovi,...) učestvovalo je ove večeri pred prepunim CNP-om. Cilj ove manifestacije je bio da predstavi kultura manjinskih naroda i afirmiše multikulturalnost kao temeljna vrijednost svremene Crne Gore. Ovogodišnje manifestaciju otvorio je predsjednik Vlade Crne Gore Dr Igor Lukšić.

- U sklopu Dana kulture manjina 2012, a u organizaciji Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore i uz pomoć društva crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ iz Zagreba, upriličen je klavirski koncert dua Muratagić. Izveden je program program za dva klavira. Koncert je održan u muzeju „Mimara“ 18.10.2012. godine.

- U Centru za kulturu u Beranama 29.10.2012. godine upriličena je promocija knjige Senada Karađuzovića „Orijen Ekspres“. Na promociji su govorili: dr Draško Došljak, Vanja Kovačević i Senad Karađuzović.

- U biblioteci „Radosav Ljumović“ 6. novembra u 19 sati, održana je promocija zbirke poezije Basri Čaprićija „Savršenstvo kiše“. O djelu su govorili: akademik Zuvdija Hodžić, novinar i književni kritičar Vlatko Simunović i Basri Čaprići. Knjiga „Savršenstvo kiše“ objavljena je kao izdanje Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore. Sa albanskog na crnogorski jezik preveo je Ćazim Muja.

- U Galeriji umjetnosti Peć 12.11.2011. godine otvorena je izložba slikara Ismeta Hadžića. Postavku su činile 25 slika i grafika.

- U Multimedijalnoj sali KIC „Budo Tomović“ 20.11.2012. godine održana je promocija časopisa „Kod“. Časopis za književnost, nauku i kulturu „Kod“ radove svojih saradnika objavljuje na crnogorskom i jezicima manjinskih naroda u našoj zemlji. Pokrenuo ga je Centar za razvoj kulture manjina Crne Gore. Novi broj je posvećen slavnom albanskom pjesniku Esadu Mekuliju. Tu su i izbor poezije Basrija Čaprićija, proza Zuvdije Hodžića, a poseban segment posvećen je kulturnoj baštini manjina Crne Gore.

- U tivatskom Domu kulture „Gracija Petković“ 25.11.2012. godine održan je etno-koncert pod imenom „Za ruke se držimo“ (u okviru manifestacije „Dani kultura manjina 2012“). U programu su nastupili: KUD „Boka“, KUD „Besa“ Zatrjebač, KUD „Budo Tomović“, Bisernice Boke, Žuti Serhatlić, Etno grupa „Zora“ iz Bara i Ženska pjevačka grupa Allata kao i Tanja Selhanović.

- U barskom Domu kulture 29.11.2012. godine održan je etno-koncert pod imenom „Za ruke se držimo“ (u okviru manifestacije „Dani kultura manjina 2012“). U

programu su nastupili: KUD "Boka", KUD "Besa" Zatrjebač, KUD "Budo Tomović", Bisernice Boke, Žuti Serhatlić, Etno grupa "Zora" iz Bara i Ženska pjevačka grupa Allata i solistkinje: Tanja Selhanović i Aleksandra Vojvodić.

- Safet Drljan i prijatelji Veče sevdaha "Safet Drljan i prijatelji" je program koji je održan u Centru za kulturu Bijelo Polje 07.12.2012. Virtuozi iz Bara prof. Safet Drljan, se predstavio klasičnim kompozicijama, a u drugom dijelu uz pomoć prijatelja izvedene su odabrane sevdalinke. U programu su, pored Drljana, učestvovali Renata Perazić, Ema Čivović, Đulija Pelinku i pjesnik Rajko Joličić, uz violinsku pratnju Dine Kukalj.

- Poetsko-muzički program „Bogastvo različitosti“, koji je prikazan 13. decembra 2012. godine u „Prešernovom gledalištu“ u Kranju, realizovan je u saradnji Ambasade Crne Gore u Ljubljani i Konzulata Crne Gore u Kranju, a u suorganizaciji Centara za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore i Crnogorskog društva »Morača« Kranj. U multimedijalnom programu su nastupili renomirani muzički i književni stvaraoci iz Crne Gore, sopranistkinje Aleksandra Vojvodić Jovović uz klavirsku pratnju Ane Vukazić i Gjulie Pelingu uz klavirsku pratnju Jelene Knežević, Safet Drljan na harmonici, klavirski duo Ana i Ida Muratagić, flautski duo Andrea Petrović i Angela Mijušković, pisci Zuvdija Hodžić i Hadži Šabani.

- Samostalna izložba slikarskih radova kombinovane tehnike crnogorskog akademskog slikara mlađe generacije Abaza Dizdarevića otvorena je 17.12.2012. u galeriji „SULUJ“ u Beogradu. Izložba je organizovana pod pokroviteljstvom Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore. Sa stanovišta likovne kritike govorio je g-din Slobodan Bobo Slovinić, istoričar umjetnosti i slikar. Izložbu je otvorio Ambasador Crne Gore u Srbiji Igor Jovović.

U toku 2012. godine Centar je ostvario dobru komunikaciju sa stvaraocima, asocijacijama, savjetima manjina, pojedincima, predstavnicima lokalnih samouprava itd. U okviru svojih mogućnosti, Centar je podržao i programe drugih institucija i organizacija, a podrška se sastojila uglavnom u finansijskoj i materijalno-tehničkoj formi.

5. AKTIVNOSTI NA UNAPREĐENJU RODNE RAVNOPRAVNOSTI

U saradnji sa međunarodnim organizacijama i ekspertima iz ove oblasti izrađen je drugi po redu Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti za period 2013-2017. godina.

U cilju jačanja kapaciteta nosilaca pravosudnih funkcija za sprovođenje rodne ravnopravnosti u praksi, Odjeljenje za rodnu ravnopravnost je u okviru projekta „Jačanje ekonomskih i socijalnih prava žena u Crnoj Gori“, nastavilo edukacije sudija i tužilaca o rodnoj ravnopravnosti, te organizovalo studijsku posjetu za nosioce pravosudnih funkcija, predstavnike/ce Centra za edukaciju nosilaca pravosudnih funkcija, i predstavnike/ce trenerskog tima Odjeljenja, Republici Austriji. Obuke nosilaca pravosudnih funkcija predstavljaju kontinuiranu aktivnost u cilju povećanja senzibilisanosti nosilaca

pravosudnih funkcija na teme antidiskriminacije i rodne ravnopravnosti. U tom smislu organizovana je obuka trenera iz redova sudija i tužilaca koji će u narednom periodu prenositi znanje svojim kolegama. Obuke nosilaca pravosudnih funkcija nastaviće se i u 2013. godini.

Kada je u pitanju implementacija Rezolucije SBUN 1325 – Žene, mir i bezbjednost, u saradnji sa Ministarstvom odbrane organizovan je trodnevni seminar „Rodna ravnopravnost u sistemu odbrane“ na kojem je obučeno 10 trenerica, osam iz sastava Vojske Crne Gore i dvije iz Ministarstva odbrane. Takođe, organizovana je i radionica u saradnji sa NVO Liga žena glasača na kojoj se govorilo o izradi Nacionalnog plana akcije za primjenu Rezolucije i predstavljena iskustva Bosne i Hercegovine i Srbije u ovoj oblasti.

U oblasti unaprjeđenja položaja žena sa sela, u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede su organizovane dvije radionice sa ciljem izrade Programa za bolju zapošljivost žena sa sela u aprilu i junu. Kako bi razmijenili regionalna iskustva o poboljšanju položaja žena sa sela Odjeljenje za rodnu ravnopravnost je takođe za učesnice radionice organizovalo studijsku posjetu Republici Srpskoj u junu, koja je poznata kao dobar primjer prakse za programe koji se odnose na žene sa seoskog područja. Delegaciju je primio premijer Republike Srpske i tim povodom je od strane domaćina pokrenuta inicijativa za potpisivanje protokola o saradnji između Crne Gore i Republike Srpske u oblasti razvoja različitih programa za unaprjeđenje položaja žena sa sela. Kao rezultat ovih aktivnosti izrađen je Program za bolju zapošljivost žena sa sela koji će tokom 2013. biti implementiran kroz zajedničke aktivnosti Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja i Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti.

Takođe, kao kontinuirana aktivnost organizovana su dva seminara za nastavnike/ce građanskog vaspitanja na temu primjene rodne ravnopravnosti u nastavi čime je obučeno 100 nastavnika/ca građanskog vaspitanja u Crnoj Gori.

Kroz projekat primjene politika rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou organizovane se obuke za rad na računaru za nezaposlene žene i žene sa sela u opštinama Cetinje, Berane, Bijelo Polje i Budva. Kao nastavak saradnje sa lokalnim samoupravama u Crnoj Gori potpisan je Memorandum o saradnji iz oblasti rodne ravnopravnosti sa opštinama Danilovgrad, Kolašin, Mojkovac i Tivat kome su prethodile tribine organizovane u navedenim opštinama na temu izrade lokalnih akcionih planova za postizanje rodne ravnopravnosti. Takođe, osnovana je treća u Crnoj Gori kancelarija za rodnu ravnopravnost u Opštini Bijelo Polje.

U susret izradi publikacije „Žene i muškarci u Crnoj Gori“ koju Odjeljenje za rodnu ravnopravnost u saradnji sa MONSTAT-om objavljuje svake druge godine, organizovane su dvije radionice sa korisnicima i proizvođačima statistike. Rezultat radionica je proširivanje liste podataka razvrstanih po polu koji su se našli u novoj publikaciji. Publikacija je štampana i predstavljena javnosti u oktobru.

Tokom 2012. realizovane su tri značajne medijske kampanje u saradnji sa međunarodnim organizacijama. Jedna se odnosila na promociju Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) u cilju upoznavanja javnosti sa članovima konvencije i načinom zaštite žena, Kampanja »Nađi vremena da budeš tata«, koja je imala za cilj promociju većeg učešća očeva u porodičnim obavezama naročito oko podizanja djece, te Kampanja 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama, koju u Crnoj Gori tradicionalno svake godine organizuju državne institucije i međunarodne

organizacije a prošle godine je organizovana pod nazivom » Nadjačajmo tišinu – Zaustavimo nasilje u porodici«.

U okviru Programa za rodnu ravnopravnost IPA 2010, koji Ministarstvo za ljudska i manjinska prava realizuje u partnerstvu sa Kancelarijom UNDP u Crnoj Gori i Delegacijom EU u Crnoj Gori, nastavljene su aktivnosti u tri oblasti: suzbijanje nasilja nad ženama, ekonomsko osnaživanje žena i osnaživanje žena za učešće u političkom i javnom životu. U oblasti nasilja nad ženama sprovedena je i predstavljena Studija na temu nasilja u porodici u Crnoj Gori koja je pružila podatke o trenutnom stanju u ovoj oblasti i preporuke za naredni period u cilju borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Takođe, organizovano je 11 treninga u 10 gradova za 220 polaznika iz centara za socijalni rad i službenika Policije na temu borbe protiv nasilja u porodici. Takođe, intenzivno je rađeno na unaprjeđenju međusektorske saradnje u ovoj oblasti pa je organizovan niz sastanaka na ovu temu. Iz oblasti osnaživanja žena za bavljene politikom sprovedene su edukacije žena sa izbornih lista na lokalnim izborima u Herceg Novom i Tivtu. Takođe organizovana je studijska posjeta za predstavnike političkih partija Republici Sloveniji i održan trening trenera iz političkih partija na temu političkog osnaživanja žena. Kada je u pitanju ekonomsko osnaživanje žena započet je pilot projekat u tri opštine (Kolašin, Mojkovac i Cetinje) sa kojima je potpisan Memorandum o saradnji na podsticanju ženskog preduzetništva. Projekat će trajati 14 mjeseci.

Takođe, nastavljena je saradnja sa ženskim aktivistkinjama iz romske i egipćanske populacije kroz uključivanje u aktivnosti koje imaju za cilj suzbijanje pojave ranih i prisilnih brakove kod ove populacije.

Tokom 2012. godine nastavljena je već redovna aktivnost Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti koja se tiče susreta sa predstavnicima civilnog društva kroz Forum za dijalog. Teme Foruma bile su: “Unaprjeđenje rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou”; i “U susret novom Planu aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2013-2017”. Takođe, nastavljena je regionalna saradnja kroz održavanje sastanaka i učešće na konferencijama koje okupljaju mehanizme za rodnu ravnopravnost u državama regiona.

6. AKTIVNOSTI NA UNAPREĐENJU POLOŽAJA ROMA I EGIPĆANA

U cilju što veće integrisanosti Roma i Egipćana u savremeno crnogorsko društvo i u 2012. godini, Ministarstvo je nastavilo aktivnosti na uobličavanju i sprovođenju svojih strateških dokumenata iz ove oblasti. Kao što je istaknuto, Vlada Crne Gore je, na sjednici od 05. aprila 2012. godine, usvojila Strategiju za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2012-2016 i Akcioni plan za sprovođenje Strategije za 2012. godinu. Nakon usvajanja ovog strateškog dokumenta, obrazovana je Komisija za praćenje sprovođenja Strategije, uz učešće predstavnika organa državne uprave, lokalne samouprave, romskih nevladinih organizacija i Romskog savjeta u Crnoj Gori.

U saradnji sa Ministarstvom prosvjete i u 2012. godini obezbijeđeni su udžbenici za sve učenike RE populacije koji su upisani u I, II i III razred osnovne škole na teritoriji cijele Crne Gore. Obezbijeđeno je 882 kompleta udžbenika, i to za I razred 298, za II razred 327 i za III razred 257. Udžbenici su distribuirani na početku školske godine

direktorima škola, po njihovom ranije pripremljenom spisku. Za realizaciju ove aktivnosti je ukupno izdvojeno 46.841 eura.

Nastavljen je i program stipendiranja i pomoći u obrazovanju za sve srednjoškolce i studente. Ovaj program je realizovan u saradnji sa Institutom za socijalnu inkluziju. U 2012. godini je povećan broj i srednjoškolaca (75) i studenata (9), a za ovu aktivnost je izdvojeno 75.600 eura. Takođe, studentima je od strane Ministarstva obezbijeđeno i studentsko putovanje u Hrvatsku.

Nastavljena je aktivnost desegregacije, deca sa Kampa Konik se uključuju u gradske škole i obezbijeđen im je prevoz (za prvo polugođe školske 2012/13 u saradnji Ministarstva prosvjete i UNHCR dok se ne stave u funkciju i registruju 2 kombija koje je Ministratsvo prosvjete obezbijedilo školi Božidar Vuković Podgoričanin za ove svrhe).

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je na romski jezik obezbjedilo prevod i štampanje publikacije najznačajnijih propisa: Ustava Crne Gore, Zakona o majinskim pravima i slobodama, Zakona o zabrani diskriminacije, Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda, Zakona o medijima, Zakona o javnim radio-difuznim servisima, Zakona o slobodnom pristupu informacijama, Zakona o medijima, Deklaracije UN o pravima pripadnika nacionalnih ili etničkih, vjerskih jezičkih manjina, Okvirne konvencije SE za zaštitu nacionalnih manjina i Evropske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima. Takođe, Strategija za poboljšanje položaja Roma i Egipćanau Crnoj Gori 2012-2016 je prevedena na engleski i romski jezik i objavljena.

Tradicionalno, povodom 8. aprila, Svjetskog dana Roma, Ministarstvo organizuje niz manifestacija. I 2012. godine je ovaj datum obilježen dodjelom nagrade za najbolji novinarski rad na temu socijalne inkluzije Roma, podržana je pozorišna predstava izvedena u tri crnogorska grada (Podgorica, Nikšić i Herceg Novi), podržan je prvi »Romski bal« i organizovana konferencija za medije.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je finansiralo kratki film o prijevremenim i prisilnim brakovima Romkinja, koji je emitovan na TV Crne Gore. Tim povodom je emisija »Otvoreno« bila posvećena ovom pitanju. Takođe, štampana je i publikacija »Ugovoreni brak«, a održana je dvodnevna radionica o uključenju Romkinja u politički i javni život.

Nastavljen je projekat sa OEBS-om vezan za izradu lokalnih akcionih planova za Rome u opštinama Ulcinj, Berane i Bijelo Polje. U toku 2013. godine se očekuje sa lokalni parlamenti u ovim opština usvoje ovaj dokument.

U organizaciji Ministarstva, u junu 2012. godine je održan „Ljetnji kamp romskog jezika“. Najboljim đacima osnovnih škola (njih 15) je obezbijeđen sedmodnevni boravak u Bijeloj, uz nastavu romskog jezika predavača iz Subotice.

Povodom velikog požara koji se desio u kampu na Koniku, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je obezbjedilo hitnu pomoć za nabavku hrane u iznosu od 20.000 eura.

Kroz učešće u radu Nadzornog odbora, Crna Gora je nastavila sa svojom participacijom u projektu „Dekada uključenja Roma 2005-2015“. Treba napomenuti da Crna Gora u junu 2013. Godine, od Republike Hrvatske, preuzima predsjedavanje ovim procesom, što će iiskivati dodatne napore i pripreme. Crna Gora aktivno participira i u procesu standardizacije romskog jezika, sa sjedištem u Sarajevu.

Povodom novogodišnjih praznika, djeci u Bijelom Polju, Pljevljima, Nikšiću i Podgorici su podijeljeni novogodišnji paketići. U Podgorici je za svu djecu iz kampa

Konik koji pohađaju predškolske i osnovnoškolske ustanove organizovana i prigodna pozorišna predstava.

7. OCJENA STANJA

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je i u 2012. godini nastavilo da preduzima veoma značajne aktivnosti na daljem unapređenju ljudskih i manjinskih prava. Od obnove crnogorske nezavisnosti ostvareni su veliki pomaci na uobličavanju pravne regulative i donošenju strateških dokumenata, kao i na njihovoj implementaciji, na polju zaštite i unapređenja ljudskih prava i sloboda.

Ustavom Crne Gore, zakonskim aktima, kao i prihvaćenim međunarodnim dokumentima, stvoren je normativni okvir koji omogućava dalje unapređenje ljudskih prava i sloboda, kao i dobrih međunacionalnih odnosa u Crnoj Gori i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Usvojena strateška dokumenta su čvrst garant opredijeljenosti Vlade Crne Gore da pitanjima zaštite i unapređenja prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica prilazi s punom pažnjom i posvećenošću. Jačanjem postojećih institucija, kao i novim institucijama (Fond za manjine, Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina, manjinski savjeti), daje se novi zamah u ostvarivanju ovih posebnih prava. U praktičnoj primjeni garantovanih prava, u narednom periodu predstoji rad na njihovoj daljoj primjeni, a poseban izazov predstavlja sprovođenje garancija na srazmjernu zastupljenost u javnoj vlasti, organima državne uprave i lokalne samouprave.

U toku 2012. godine tri puta je Vlada Crne Gore mijenjala Uredbu o organizaciji i načinu rada državne uprave, čijim odredbama su mijenjane nadležnosti, poslovi i naziv Ministarstva za ljudska i manjinska prava. I ova činjenica je uslovlila izvjesne probleme u radu Ministarstva. Osnovni problemi u radu Ministarstva u 2012. godini su se ogledali u nedovoljnom broju izvršilaca poslova, stručnosti uposlenog kadra, kao i ograničenim finansijskim sredstvima. Iako je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji definisano da poslove u Ministarstvu obavlja 27 službenika i namještenika, u toku 2012. godine radne poslove i zadatke je obavljao ministar i 13 službenika i namještenika.

Programom rada Vlade Crne Gore za 2012. godinu Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je bilo zaduženo da pripremi tri tematska i dva normativna materijala. Svi tematski materijali su pripremljeni na vrijeme i bili su predmet razmatranja na sjednicama Vlade Crne Gore, dok je u normativnom dijelu Predlog zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica, iz navedenih razloga, obaveza koja nije realizovana.

Takođe, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u izvještajnom periodu realizovalo i mnoge aktivnosti koje nijesu bile planirane Predlogom rada Vlade za 2012. godinu, a koje su prikazane u ovom Izvještaju. Posebno su naglašene aktivnosti na poljima unapređenja položaja Roma i Egipćana i rodne ravnopravnosti. Rad Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina iz godine u godinu je sve prepoznatljiviji i bolji, Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava ima nedostataka u radu koje je, u narednom periodu, neophodno otkloniti, dok manjinski savjeti još uvijek pokazuju nedostatak kapaciteta i prepoznavanja svoje uloge u društvenom ambijentu.

I pored značajnih aktivnosti koje se sprovode na polju unaprjeđenja prava žena i postizanja rodne ravnopravnosti i dalje se suočavamo sa izazovom nedovoljnog učešća

žena na rukovodećim mjestima u državnim organima i ustanovama, te je neophodno uložiti dodatne napore kako bi se stanje u ovoj oblasti unaprijedilo. Takođe, problem nasilja nad ženama i nasilja u porodici je evidentan i u toj oblasti je neophodno jačati međusektorsku saradnju kako bi žrtve nasilja dobile potpunu i koordiniranu zaštitu. Nadalje, neophodno je raditi na eliminaciji diskriminacije žena na radnom mjestu i podsticanju preduzetništva ali i eliminaciji predrasuda i stereotipa koji postoje u odnosu na položaj žena u porodici i društvu, te raditi na balansiranoj raspodjeli obaveza i odgovornosti između žena u muškaraca u porodičnom životu.

SADRŽAJ

1. Uvod	2
1.1. Osnov za podnošenje Izvještaja	2
1.2. Djelokrug rada	2
1.3. Unutrašnja organizacija	2
2. Obaveze iz Programa rada Vlade Crne Gore za 2011. godinu	3
2.1. Tematski dio	3
2.2. Normativni dio	4
3. Aktivnosti iz Programua rada Ministarstva za 2012. god	5
3.1. Sprovođenje Zakona o zabrani diskriminacije	5
3.2. Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica za 2011. godinu	6
3.3. Izvještaj o ostvarivanju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Savjeta Evrope	6
3.4. Savjeti manjina	6
3.5. Fond za manjine	7
3.6. Saradnja sa vjerskim zajednicama	7
3.7. Međunarodna saradnja	7
3.8. Okrugli stolovi i konferencije	8
3.9. Upis studenata na univerzitete u Republici Albaniji	8
3.10. Učešće predstavnika Ministarstva u važnijim projektima Vlade Crne Gore	8
3.11. Aktivnosti u okviru radnih grupa za pregovaračka poglavlja 23 i 24	9
3.12. Saradnja sa NVO	9
3.13. Prevođenje značajnih propisa na albanski jezik	9
3.14. Projekat »SIMPLE«	10
4. Aktivnosti »Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina«	10
5. Aktivnosti na unapređenju rodne ravnopravnosti	13
6. Aktivnosti na unapređenju položaja Roma i Egipćana	15
7. Ocjena stanja	17